

**TYÖELÄMÄ- JA TASA-
ARVOVALIOKUNNAN LAUSUNTO
17/2006 vp**

**Hallituksen esitys laiksi työttömyysturvalain 2
luvun 5 §:n muuttamisesta**

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä syyskuuta 2006 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi työttömyysturvalain 2 luvun 5 §:n muuttamisesta (HE 130/2006 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi sosiaali- ja terveysvaliokuntaan samalla määrännyt, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava asiasta lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Esko Salo, sosiaali- ja terveysministeriö
- ylitarkastaja Timo Meling, työministeriö
- asiantuntija Johan Åström, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- työmarkkina-asiamies Merja Hirvonen, Suomen Yrittäjät ry
- toimitusjohtaja Anders Blom, Perheyritysten liitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia siten, että yrityksessä työllistynyt yrittäjän perheenjäsen pääsisi työttömyysetuuksien piiriin nykyistä helpommin. Muutos koskisi tilanteita, joissa yrityksen tietty toiminta

tai tuotantosuunta lopetetaan. Esitys liittyy valtion vuoden 2007 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 2007.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Yrittäjien sosiaaliturvan parantaminen

Esityksessä ehdotetaan parannettavaksi yrityksessä työllistyneen yrittäjän perheenjäsenen

mahdollisuuksia päästä työttömyysetuuksien piiriin. Ehdotus liittyy hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelmaan ja perustuu Yrittäjien sosiaaliturva 2004 -työryhmän (STM:n työryhmämuistioita 2005:12) työhön, jonka pohjalta on

jo tehty useita parannuksia yrittäjän sosiaaliturvaan.

Valiokunta pitää nyt esitettyä yrittäjän perheenjäsenen työttömyysturvan parantamista tärkeänä edistysaskeleena yrittäjän ja yrittäjäperheen aseman kohentamisessa. Yrittäjän perheenjäsenen työttömyysturva-asema on ollut yksi keskeisimmistä epäkohdista yrittäjän sosiaaliturvassa.

Valiokunta katsoo, että sosiaaliturvan eroja palkansaajan ja yrittäjän välillä on pyrittävä poistamaan kaikissa niissä asioissa, joissa eroavuutta ei voida perustella yritystoiminnan luonteesta ja siihen kuuluvasta yrittämisen riskistä johtuvilla seikoilla. Yrittäjän sosiaaliturvaan tehdyistä korjauksista huolimatta yrittäjän ja palkansaajan sosiaaliturvassa on yhä useita eroja, ja yrittäjäksi ryhtyvälle syntyy sosiaaliturvaan liittyvä riski. Tämä riski vaikuttaa halukkuuteen siirtyä yrittäjäksi. Jotta sosiaaliturvan aukollisuus ei heikentäisi halukkuutta ryhtyä yrittäjäksi, on tärkeää, että yrittäjien sosiaaliturvan puutteiden korjaamista jatketaan.

Yrittäjän perheenjäsenen oikeus työttömyysturvaan

Voimassa olevan työttömyysturvalain mukaan oikeus työttömyysturvaan syntyy yrittäjän perheenjäsenelle vasta koko yrityksen toiminnan lopettamisen tai keskeyttämisen kautta tai siten, että perheenjäsen on yrityksen ulkopuolisessa kokoaikaisessa työsuhteessa 10 kuukauden ajan. Yrityksen tilanteen muuttuessa siten, ettei se voi enää työllistää kaikkia siinä aiemmin työllistyneitä perheenjäseniä, on yrityksen toiminta tullut lopettaa kokonaan, jotta kukaan perheenjäsenistä voisi saada työttömyysturvaa.

Nyt esitetyn muutoksen mukaan yrittäjän perheenjäsenelle voidaan perheenjäsenen työn loppuessa yrityksen tuotantosuunnan lopettamisen tai muun siihen rinnastettavan syyn, kuten toimintojen ulkoistamisen, vuoksi myöntää työttömyysturvaa ilman, että koko yrityksen toiminnan pitää päättyä tai keskeytyä. Valiokunta pitää muutosta tärkeänä ja puoltaa sen toteuttamista.

Hallituksen esityksessä esitetty muutos ei täysin vastaa yrittäjän sosiaaliturvaa selvittäneen työryhmän esitystä. Työryhmä esitti, että kyseistä lainkohtaa ei sovellettaisi perheenjäseneneen, joka on tai on ollut omistajana yrityksessä. Lakiehdotuksen mukaan säännöstä sovellettaisiin henkilöön, jolla itsellään ei ole ollut määräysvaltaa yrityksessä. Lakiehdotuksen perustelujen mukaan tarkoituksena on jättää säännöksen soveltamisen ulkopuolelle tilanteet, joissa henkilö osallistuu suoranaisesti työnsä loppumista ja siten tosiasiallisesti myös työttömyysturvaoikeuttaan koskevaan päätöksentekoon.

Työttömyysturvalakia sovellettaessa määräysvaltaa on katsottu olleen paitsi niillä henkilöillä, joilla on ollut omistusoikeutta yritykseen, myös niillä, joilla ilman omistusta on ollut asema yhtiön toimielimissä. Perheenjäsen, joka ei omista mitään osaa yrityksestä, mutta joka on toiminut yhtiön hallituksen jäsenenä, jäisi siis esitetyn muutoksen ulkopuolelle hallinnollisen asemansa perusteella.

Valiokunta pitää kohtuuttomana, että pienikin omistusosuus tai muodollinen jäsenyys yrityksen hallinnossa estää työttömyysturvan saamisen vielä useiden vuosien jälkeen. Tästä syystä valiokunta esittää, että sosiaali- ja terveysturvalaki täsmentäisi lakiehdotusta siten, että säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle rajautuisivat vain ne yrittäjän perheenjäsenet, jotka ovat tai ovat olleet omistajana tai mukana yrityksen hallinnossa esimerkiksi viimeisen kahden vuoden aikana. Näin useita vuosia sitten ollut muodollinen asema tai pieni omistusosuus ei rajaisi henkilöä säännöksen soveltamisen ulkopuolelle. Pienissä perheyrityksissä on varsin tavallista, että puoliso on jossain vaiheessa ollut yhtiön hallituksen jäsen tai omistanut muodollisen osuuden yrityksestä.

Yrittäjän sosiaaliturva 2004 -työryhmä esitti, että niidenkin yrittäjän perheenjäsenten, joille ei esitetä oikeutta työttömyysturvaan, tulisi päästä osallisiksi työvoimapolitiittisista tukitoimista silloin, kun heidän ei ole enää mahdollista työllistyä perheen yrityksessä. Näin heidän mahdollisuutensa työllistyä muualle selkeästi paranisivat. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus sel-

vittää, miten yrittäjien perheenjäsenten tosiallisia mahdollisuuksia päästä työvoimapolitiittisten toimien piiriin voidaan parantaa.

Lausunto

Lausuntonaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 4 päivänä lokakuuta 2006

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jukka Gustafsson /sd	Terhi Peltokorpi /kesk
vpj.	Anne Holmlund /kok	Jukka Roos /sd
jäs.	Sari Essayah /kd	Tero Rönni /sd
	Susanna Haapoja /kesk	Arto Satonen /kok
	Anneli Kiljunen /sd	Kimmo Tiilikainen /kesk
	Pehr Löf /r	Pekka Vilkuna /kesk
	Rosa Meriläinen /vihr	vjäs. Paula Risikko /kok.
	Markus Mustajärvi /vas	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.